

ДІЄВІСТЬ ТЕОРІЇ КОГНІТИВНОГО ДИСОНАНСУ Л. ФЕСТІНГЕРА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Коли у житті людина стикається з новими подіями та ситуаціями або вона дізнається будь-яку нову інформацію, може виникати щонайменше миттєвий дисонанс з існуючими знаннями, думками або уявленнями про свою поведінку. Оскільки людина не може повністю контролювати події, що відбуваються в навколишньому світі, і інформацію, подібний дисонанс виникає легко. Дисонанс є повсякденним явищем та може виникати навіть за відсутності нової інформації або неочікуваних подій. У житті досить мало настільки очевидних подій, щоб поведінка в них або думка про них не була б до певної міри суперечливою.

Таким чином, досить широким є діапазон ситуацій, коли дисонанс майже немимучий, але завдання полягає в тому, щоб дослідити умови, при яких дисонанс припиняє бути короткочасним. Якщо викладена вище гіпотеза вірна, то разом з дисонансом виникнуть і сили, спрямовані на його зменшення.

Наслідком існування когнітивного дисонансу є психологічний дискомфорт, який мотивує людину до зменшення ступеня дисонансу і досягнення консонансу.

Коли виникає дисонанс, крім того, що індивід буде прагнути до його зменшення, він також буде активно уникати ситуацій та інформації, які можуть вести до зростання дисонансу.

Якщо дисонанс незначний або відсутній, ми швидше за все не зустрінемося з подібного роду вибірковістю в пошуку і сприйнятті інформації. За відсутності дисонансу буде відсутня і мотивація для пошуків джерел підтримки або додаткової інформації. Однак існують і винятки з цього правила. Минулий досвід може викликати у індивіда страх і, отже, породжувати прагнення уникати ситуацій, що ведуть до виникнення дисонансу.

Максимальний дисонанс, який може існувати між будь-якими двома елементами, визначається величиною опору зміни найменш стійкого елемента. Як тільки ступінь дисонансу досягне свого максимального значення, найменш стійкий когнітивний елемент зміниться, тим самим усуваючи дисонанс.

Отже, можна підсумувати, що невідповідність між подіями об'єктивного світу та особистим досвідом людини виступає провідним фактором, що сприяє виникненню стану когнітивного дисонансу, що є психологічним дискомфортом, який людина прагне зменшити і уникнути його подальшого збільшення, шляхом зміни поведінки, зміни існуючих знань і упередженому пошуку нової інформації і но-вих думок відносно судження або об'єкта, які викликали дисонанс.

Список літератури

1. Роменець В. А., Маноха І. П. История психологии XX века. – Киев, Лыбидь, 2003.

2. Абаньяно Н. Введение в экзистенциализм. Санкт-Петербург, 1998.
3. Андреева Г. М. Психология социального познания: Учеб. пособие для студентов вузов / Под. ред. Э. М. Харланова. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Аспект Пресс, 2005. – 303 с.
4. Фестингер Л. Теория когнитивного диссонанса / Пер. с англ. А. Анистратенко, И. Знаешева. – СПб.: Ювента, 1999. – 318 с

*Науковий керівник Яковицька Л. С.,
доктор психол. наук, доцент*